



Savez udruženja privatnih vlasnika  
šuma Crne Gore



Centar za razvoj agrara  
Bijelo Polje

## INICIJATIVE ZA UNAPRJEĐENJE POLITIKE PRIVATNOG ŠUMARSTVA U KONTEKSTU RURALNOG RAZVOJA U CRNOJ GORI

Razvijene u okviru sub-granta IPA projekta  
„Ruralni razvoj vođen organizacijama civilnog društva“  
(2018 - 2020)



Fondacija za povezivanje  
prirodnih vrijednosti i ljudi



Ovaj projekat finansira  
Evropska Unija



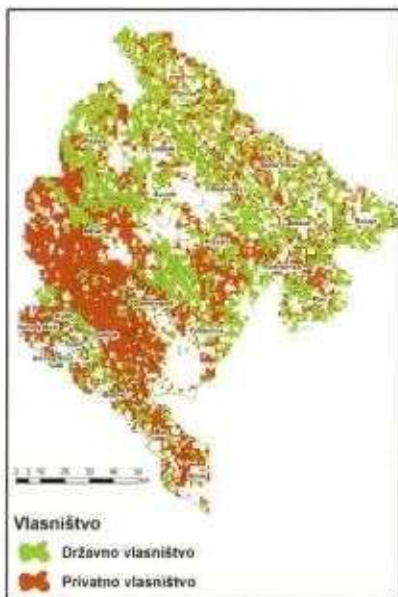
Ministarstvo javne uprave

## Cilj ovih inicijativa

Ovim inicijativama organizacije civilnog društva, koje predvodi Savez udruženja vlasnika privatnih šuma Crne Gore (SUVPŠCG), žele konstruktivno da utiču na uspostavljanje povoljnijeg sistemskog okvira šumarstva, nacionalnih parkova i ruralnog razvoja, vezanog za privatne šume, kao i na spровоđenje istog, a na načelima ekološke, socijalne i ekonomske održivosti.

## Stanje privatnih šuma

Prema nacionalnoj inventuri šuma (2010), u Crnoj Gori ima čak 49% privatnih šuma (PŠ) i šumskog zemljišta. Međutim, drvena zapremina (88 m<sup>3</sup>/ha), prirast (2.2 m<sup>3</sup>/ha) i kvalitet PŠ (69% je izdanačkih) su na vrlo niskom nivou. Zaštita, sanacija i uzgoj PŠ se ne sprovode. Registrovani obim sječa iznosi oko 200.000 m<sup>3</sup> godišnje, a moguća sječa oko 300.000 m<sup>3</sup>. Staranje o PŠ-ama od strane vlasnika privatnih šuma (VPŠ) i države nije na odgovarajućem nivou. Prema tome, potreba za unaprjeđenjem PŠ je velika.



## Prijedlozi za unaprjeđenje i očekivane koristi

### 1. Obezbjedivanje izrade planova gazdovanja privatnim šumskim posjedima

Obzirom da se planovi gazdovanja PŠ-ama ne izrađuju, neophodno je da organ uprave nadležan za šume, tj. Uprava za šume i Javno preduzeće Nacionalni parkovi, obezbijede izradu jednostavnih planova gazdovanja za šumske posjede (> 5 ha), a u skladu sa zakonom o šumama i nakon prethodno prilagođene metodologije izrade. Izradom ovih planova omogućilo bi se smanjenje troškova, bar djelimičnu pokrivenost PŠ planovima i plansko korišćenje PŠ.



### 2. Određivanje zaštitnih privatnih šuma i obeštećivanje vlasnika za izgublenu dobit

Zaštitne šume u privatnoj svojini u skladu sa zakonom o šumama još nisu određene. Za njihovo određivanje - u okviru planova razvoja šuma - je neophodna saradnja nadležnog organa uprave sa „pogođenim“ vlasnicima šuma. Ista zakonom nije predviđena. Saradnja sa VPŠ rezultirala bi i u većem obimu proglašениh zaštitnih PŠ. Potrebno bi takođe bilo da se dopunom zakona i pripadajućim pravilnikom definiše metodologija za obeštećivanje VPŠ za izgubljenu dobit u zaštitnim šumama i šumama posebne namjene (u NP). Ovo bi olakšalo sklapanje dogovora o obeštećivanju između VPŠ i nadležnog organa uprave, kao i postupke ispred suda (u slučaju da do dogovora ne dođe). VPŠ bi na osnovu ove metodologije lakše i brže mogli da steknu pravednu naknadu za izgubljenu dobit.

### 3. Obezbjedivanje koristi vlasnicima privatnih šuma od davanja nedrvnih šumskih proizvoda na korišćenje

Sakupljanje nedrvnih šumskih proizvoda (NDŠP) u PŠ ostaje zakonom o šumama zabranjeno jer istim nije posebno regulisano. Potrebna bi zbog toga bila dopuna zakona i to na način da se korišćenje NDŠP u PŠ reguliše slično državnim šumama (DŠ). Pri tom bi dio naknade za korišćenje NDŠP, srazmjerno površini PŠ, trebalo da se usmjeri ka SUPVŠCG. Isti bi sa korisnicima NDŠP, najbolje zajedno sa nadležnim organom uprave šuma, zaključivao ugovore o korišćenju, a sa stečenim sredstva finansirao svoj rad i stručne usluge VPŠ-ima.

#### 4. Uključivanje degradiranih privatnih šuma u planove sanacije šuma koje usvaja Vlada

Degradirane PŠ dosad nisu uključivane u planove sanacije šuma, koje u skladu sa zakonom o šumama usvaja Vlada. Izuzetak su planovi sanacije šuma u okviru NP. Potrebno bi zbog toga bilo da nadležni organ uprave, uz degradirane DŠ (od požara i prirodnih nepogoda) i degradirane PŠ uključuje u buduće planove sanacije šuma. Na taj način bila bi moguća, sredstvima koja obezbjeđuje Vlada, i sanacija PŠ, što bi bilo u korist VPŠ i ekosistemskih usluga PŠ za društvo.



#### 5. Obezbeđivanje mogućnosti vršenja doznake, prijema i stručne pomoći u privatnim šumama od strane drugih pravnih ili licenciranih lica

Angažovanje drugih pravnih lica za poslove doznake, prijema i stručne pomoći u PŠ, kao poslove nadležnog organa uprave, zakonom o šumama nije predviđeno. Ovaj zakon inače načelno omogućava angažovanje licenciranog lica samo za doznaku stabala, s tim da ne obezbjeđuje finansiranje istog. Ova mogućnost takođe nije operacionalizovana kroz podzakonske propise. Zbog toga, a posljedično i zbog nezainteresovanosti stručnih lica, licenciranje od strane ministarstva, nadležnog za šumarstvo, nije sprovedeno. Potrebno bi dakle bilo da se dopunom zakona o šumama, nadležnom organu uprave omogući angažovanje i finansiranje drugog pravnog lica za sprovođenje poslova doznake, prijema i stručne pomoći u PŠ. Alternativno, licencirano lice za ove poslove mogu da angažuju VPŠ sami, ali uz oslobođenje plaćanja pripadajuće budžetske naknade.

VPŠ bi onda licencirana lica za vršenje usluga doznake stabala finansirali sami. Potrebno bi dakle bilo da se odgovarajuće izmjeni zakon o šumama i dopune propisi odnosno sprovede licenciranje zainteresovanih lica za vršenje ovih poslova. Uvođenje drugih pravnih ili licenciranih lica bi omogućilo racionalizaciju poslova nadležnog organa uprave i veću prilagodljivost i efikasnost pružanja usluga VPŠ.

## 6. Značajno smanjenje naknade za doznaku, premjer i žigosanje u slučaju sanitarne sječe i naknade za premjer i žigosanje tehničkog drveta za izvoz iz privatnih šuma

Naknada za doznaku, premjer i žigosanje, definisana pripadajućim pravilnikom, kod sanitarne sječe u PŠ nije smanjena na 50% u odnosu na redovnu sječicu, kao što je slučaj u DŠ. Za ispravku ove neravnopravnosti bila bi neophodna izmjena ovog pravilnika. Pored toga, ovim pravilnikom je određena daleko previsoka naknada za premjer i žigosanje trupaca namijenjenih izvozu, koja nije srazmjerna trošku za vršenje ovih poslova i u suprotnosti je sa zakonom o spoljnoj trgovini. Zbog toga bilo bi potrebno, izmjenom ovog pravilnika, značajno smanjenje ove naknade i to okvirno na nivo, koji važi za drvene sortimente, koji ostaju na domaćem tržištu. S tim bi se uvažilo princip jednakosti ispred zakona, princip srazmjernosti troškova usluge i donijelo značajno finansijsko rasterećenje vlasnicima šuma.



## 7. Obezbjedivanje upisa privatnih šumskih posjeda u poljoprivredni registar

Obzirom da je upis privatnih šumskih posjeda (< 5 ha) u poljoprivredni registar, koji se dosad nije sprovodio, preduslov za IPARD finansiranje i pripadajuće finansijske koristi VPŠ, neophodno je da nadležni organ uprave za ruralni razvoj, na zahtjev zainteresovanih VPŠ, sprovede ovaj upis. Ako je u tom smislu potrebna prethodna izmjena zakona o šumama, trebalo bi da se ista i pripremi.



## 8. Obezbjedivanje (su)finansiranja radova i mjera za privatne šume kroz godišnje programe nadležnog organa uprave

Šumski radovi u PŠ i podsticajne mjere za VPŠ se do sada, sa izuzetkom sadnica, nisu (su)finansirale iz budžeta. Zbog toga je neophodno da se, u skladu sa zakonom o šumama, kroz godišnje programe nadležnog organa uprave obezbjedi su-finansiranje ovih radova i mjera za (V)PŠ. Obezbjedivanje ovih sredstava bi značajno doprinijelo održivom gazdovanju PŠ-ama i ekonomskom stanju VPŠ.

## 9. Obezbjedivanje sprovođenja Šumarske strategije i uključivanje podsticajnih mjera u budući IPARD program

Šumarska strategija ostaje i nakon revizije dosta pogodna za (V)PŠ, ali se ne sprovodi. Zbog toga je neophodno da nadležno ministarstvo obezbjedi njeno sprovođenje, za početak bar u minimalnom obimu. Neophodno je i uključivanje strategijom predviđenih šumarskih mjera u budući IPARD program. SUPVŠCG bi se u tom smislu osjećao kao partner šumarskom sektoru MPRR. **Nosioci odluka odnosno politike u sektorima šumarstva, ruralnog razvoja i nacionalnih parkova trebali bi svakako da budu svjesni, da jedino sprovođenjem Strategije šumarstva i pripadajućih programa, kao i šumarskih mjera u okviru IPARD programa, privatno šumarstvo može da se pokrene u pravcu održivog razvoja, što je preduslov i za održivi ruralni razvoj.**

\*\*\*\*\*

Ova publikacija napravljena je uz finansijsku podršku Evropske unije i Ministarstva javne uprave. Sadržaj publikacije isključiva je odgovornost SUPVŠCG odnosno autora i ni na koji način ne izražava stavove Evropske unije, niti Ministarstva javne uprave.

Autor teksta, fotografija i dizajna: Franc Ferlin